

so bili Epiroti in Makedonci. Ostanke tega junaškega naroda so še dnešnji Albanci ali Škipetari. Ilirski rod ni bil helenski. Kakor že Polybi piše, so ilirske narečja si tako na razno stale, da so se Makedonci in epirski Iliri težko razumeli, kakor se še tudi danes Albanci in njegov sorodni Gegar težko zastopita. „Škipetar“ pomenjuje po Hahnu „Lanzenwerfer.“ To tudi pomenjuje staro ime naroda, kateri je po Herodotu od Istra do Adrije prebival — Sigyn. (Herodot 5, 9. Glej tudi „Novice“ leta 1858 str. 171). Že zgodaj se je ilirska betva Henetov ali Venetov odcepila od Ilirov, in se nasadila kraj obali venetskega morja. Tudi Liburni in Dalmati so bili soplemeniki Japudov. Ravno v ta rod so spadali Armenci in Frigijanci, akoravno, kakor drugače ni mogoče, je vladala med jeziki teh narodov narečna različnost (glej: Grotefend, zur Geog. und Gesch. Altitaliens Heft IV. S. 61).

Ker sta se zendski in sanskritski rod (pervega imenujejo jezikoslovci tudi zapadno-arjanskega, drugega iztočno-arjanskega) že v temni predhistorijski dobi v Azii razkalala, in še je med učenimi prepir, ali so betve iztočno- ali pa betve zapadno-arjanskega debela prej v Evropo prišle, tedaj prišli v ilirski polotok, ali pa zendski Iliri.*)

Čudno je, da iztočno-arjanske Helene globljeje najdemo kakor zapadno-arjanske Ilire. Ob času svetega Hieronima se je še govoril jezik ilirski; ker on sam piše: „Hunc librum (Ezechielem) etiam linguae meae gentis dedi.“ On je tedaj preroka Ezechiela predstavil v ilirski jezik. Zemljo starih Ilirov so si osvojili Rimljani, in jo nakvasili z latinskim življenjem, kateri je pozneje služil za moč italijanščini.

Slednje ostanke so iztrebili iz severa pridši Horvati, kateri so v 6. in 7. stoletju obsedli Japudijo, Istro, Liburnijo in Dalmacijo. Gotovo se še najde v isterskem in dalmatinskem narečju dosti staro-ilirskih besed, — al nihče se ne potruži, da bi jih nabral. Imena mest še imajo večidel ilirske korenike z horvatsko-slovenskim prikrojem, kakor: Bukar — Bokez, primeri škipetarsko besedo: bokeri, zerrissene Felsgegend, — Skemba, primeri škipetarsko skemb, Felsen, — Lisa, škipet. lis, drevo itd.

Japudov, Ilirov, Liburnov, Dalmatov, Istranov in Venetov**) ne bode nikdar kritičen zgodovinar slovenskim narodom prištevati mogel.

(Konec sledi.)

Nekaj od narodnih pesem in napevov Slovanov.

Med prednostmi slovanskega naroda ni najzadnja, da on, in sicer večidel prostejša množica ljudstva, svoje misli in čutiljeje v sicer neumetnih pesmih brez pripravljanja lepo izraziti zna. Pregledavši pa te pesmi natanjčnije bomo našli v njih neizmeren zaklad prelepih napevov, žlahnih čutiljejev, bistrumnega duha, dobre volje, izvirnosti in različnosti, ktere natanjčnije preiskavati bi občinskemu glasništvu v gotovo velik prospah bilo. — To so tudi že inostranski skladatelji spoznali in mnogokrat rabili slovanske narodne melodije — na primer občno znano „Polonaise.“

Čujejo se pogostoma jednaki si napevi — le z različnim tekstom — pri raznih slovanskih narodih. Če tudi ne dvomimo, da so nekteri teh napevov še le pozneje od enega naroda do drugega prišli, smemo vendar iz verjetnih vzrokov terditi, da so drugi že izperva vseh Slovanov občna lastnina bili. Da je to resnica, se bomo prepričali, ako

*) Slavni Pott misli, da so Iliri pred Heleni v Grecii stanovali (glej Pott „Ungleichheit menschlicher Rassen“ str. 71).

**) Da so stari Veneti bili zendsk rod, toraj zapadnoarjansk, in ne sanskritsk, kakor Slovani, Germani itd., se vidi iz Ariana, kateri piše, da so se Veneti prej kakor so se kraj reke Pada (Po) naselili, vojevali z Assyrci. Medopersiške vojske z Assyri so vsem dobro znane, primeri Eusthat in Dionys. str. 127.

razmerje in razširjenje posamnih pesem natančno pregledamo. Ako je pesem med enim narodom zlo razširjena, razmerju jezika prilična, pri sosednem pa se čuje redkeje in ima gledé na jezik nepravilne poteze posamnih zlogov, smemo gotovo reči, da je prvemu lastna, drugemu pa le izposojena in prvotno neznana bila. Najdemo pa tudi, da narodi, ki so si sosedje, imajo pesmi, od katerih bi se reči smelo, da niso bile začetno lastnina onega naroda, ki jih je ohranil, ampak sosednega, ki jih ali več ne pozna, ali pa le zlo predelane. Če je pa nasproti napev (viža) med dvema narodoma jednako razširjen, besedam (tekstu) jednako priličen in se sploh dá razmerju in posebnostim različnih jezikov primeriti, ga smemo izvirno lastino vseh imenovati.

Tako je, na primer, napev poljske pesmi: „Stala nam sie nowina, Pani Pana zabila“ očevidno po slovaškem „Černe oči pojdte spat“, posnet, ker je razmerju poljskega teksta neprimeren, ter se veliko bolj duhu slovaških pesem priličiti dá. — Nasproti pa je napev poljske napitnice „Pije kuba“, napevu češkega „Ja mam koně“ celó podoben, se obema jezikoma lepo prileže, in ima tudi tako občn slovansk značaj, da ga smemo gotovo izviren občinsk slovansk napev imenovati, ki je pa že podložen bil mnogim tekstom.

Dobro bi tedaj bilo, ako bi se pri naberanju slovanskih narodnih pesem, natankno vselej povedalo: kje da se posebno pojejo. — Prihodnjič nekaj o narodnih pesmih Vendov gornje Lužice.

Prevodil Franjo Verhovski.

Slovanski popotnik.

* Slavni naš gosp. Matija Majar spisuje in bode kmali dokončal zanimivo delo, ki ga misli na svetlo dati pod naslovom „Uzajemni pravopis slavenski“ — to je „kratka slovnica glavnih narečij slavenskih.“

* Društvo krajskega muzeja je te dni dalo na svetlo drugi zvezek svojega letnika pod naslovom „Zweites Jahresheft des Vereins des krainischen Landes-Museums“, ktereга vreduje gosp. kustos Karl Dežman in obsega mnogo zanimivih doneskov k naturoznanstvu domačemu, na priliko, naturopisje ljubljanskega močirja, sistematični popis krajskih školjk, popis nekterih podzemeljskih jam itd.

* „Časopis muzeja češkega“, ki ga vreduje gospod Vaclav Nebesky, in „Živa“, časopis naravo-sloven, ktereга vredujeta gosp. prof. dr. Jan Purkyne in Jan Krejči, v vsakem zvezku lepo razodevata možko napredovanje naših slovanskih bratov na Češkem ne le v različnih vedah, temuč tudi v jeziku domačem, v katerem spisujejo visoko učene stvari ravno tako gladko kakor proste povestice. Med mnogimi drugimi spisi nas je mikal posebno sostavek (z obrisi) o čepinjah (lebkách) človeških v obče in o slovanskih posebej; zanimiv je tudi obris poti, ki jo je na nebu obhodila letošnja (Donatova) repata zvezda od 28. avgusta do 29. sept., in več drugega.

* Poslednji list „Slov. Prij.“ naznanuje, da društvo sv. Mohorja prihodnje leto misli izdati „Drobtince za leto 1859“, poslovenjeno slavnoznano nemško knigo „Humberts Gedanken“ in pa Lavtizarjevo „zgodovino misijonov v Ameriki“, in da se bo prihodnje leto zastran društva marsikaj pre naredilo in poravnalo v srečo in slavo njegovo. — Nadjamo se, da bojo pre naredbe se stikale s prvotnim namenom domorodnega društva, in da bo potem koristno naše društvo čedalje več družbenikov štelo.

* „Zornica“ se bode imenoval novi almanah, ki ga bo za leto 1860 pervikrat izdal gosp. Anton Janežič v Celovcu. Po naznanilu „Glasnikovem“ bode osnovan po ravno tistem načinu kakor je bil „Koledarček slovenski.“

* V Zagrebu pride almanah za leto 1859 na